

Történelmi lecke

a Sziklakórházban

1939-ben alakítottak ki a Várhegy barlangjárataiban elsősegélynyújtó helyet, majd szükségkórházat. 1958-ban titkos katonai objektummá nyilvánították, s számoltak

vele atombunkerként is 2002-ig. A 2400 négyzetméteres Sziklakórház tavaly március óta látogatható. DALIA LÁSZLÓ is felkereste.

Korán érkeztem, fél tizenegykor zárva a Sziklakórház kapuja. Minden egész órák indultak a túrák, addig egy padon lehet üldögelni. Amikor végre bebocsátást nyerek, már a pénztárpult kárpótol mindenért: itt minden eladó. Gázálarcból három típus: a szovjetből és a keletnémetből kevés van, az drágább. A magyar kedvezményesen kapható, maradt „az átkosból”. A gázálarc ezer forint, a szimattáska is annyi, ha mindkettőt megveszem, már ezerötért az enyém.

Egy komplett magyar család csodálja a cuccokat mellettem, a két kisfiú kikönyörgi a gázálarcot. Ők még nem voltak katonák, már nem is nagyon lesznek, de ha csak egyszer kipróbálnák... Én valahol Nyíregyháza mellett futottam pár métert gázálarcban: azóta rá sem bírok nézni.

Géppisztolyt is vehettek volna gumilövedékkel, de úgy látszik, válság idején nem költenek a szülők 4500 forintot fegyverre, ráadásul a lövedékek további 800 forintot kóstitálnak.

Kicsit ízléstelen, ahogy keveredik Marx, a gumi géppisztoly és a barlangkórház. Mert plakátokat és képeslapokat is lehet kapni Marxról, Leninről, Engelsről és Sztálinról, sőt

láttam egyet 150 forintért a Trabant de Lux 601-ről is. A legszellemesebbnek a The Simple Red Band koncertplakátot találtam, amelyen Sztálin, Marx, Engels és Lenin látható, alattuk felirat: „World Tour 1917–1979”. Kár, hogy az egyik szám nem stimmel, mert akárhogy is számolom, a turné 1989-ig tartott. Amúgy meg nem értem a kórház menedzsereit: mit akarnak eladni, a kommunizmust, vagy a világon talán egyedülálló, barlangokba beépített kórházat és atombunkert?

Egyórás túra

Talán meg is zavarodom egy pillanatra, mert rákérdezek „A kommunizmus utolsó lehellete” feliratú konzervdobozra, hogy mi is van benne. A pultostrác, aki később a túrát vezeti, nem nevet ki, azt mondja: az, ami rá van írva. És tényleg, logikus, csak húsz évvel a rendszerváltás után már nem poén. S nem tudom, hogy kerül ide. A Szoborparkban vagy Yoko Ono '56-os galériájában jól mutatott volna, de már a Terror Házába sen vitték

volna be. Persze, láttam én már a siklósi vár boltjában falra akasztható, papiruszra rajzolt erdélyi himnuszt is.

Maga a kórházi túra egyórás, és egy nyolcperces mozival kezdődik. Ládákön ülünk, a magyar gázálarcok tetején. Amikor elindulunk, a fázósak kapnak egy-egy pokrócot. (Kölcsön.)

A várfalon át jutunk be a melegítőkonyhába, ahová a János-kórházból hozták az ételt. Csak '56 után szerelték fel rendesen, de sosem főztek a tűzhelyen. A forradalomra egy nagy doboz tejpor emlékeztet, a felirat szerint az amerikai nép adománya.

A sürgősségi szobák az ötvenes éveket idézik. A röntgent csak egy-

szer használta a gondnok, amikor eltörte az ujját, s a barátja, az orvos-asszisztens megröntgenezte.

A gondnok és családja 1967 óta lakott itt. Az volt a dolga, hogy járassa a gépeket, ne rozsdásodjon be semmi. A kórtermekkel nem sok dolga lehetett, bennük ma viaszbabuk érzékeltek a régi, rút időket. Az 1-es kórterem a nőket várta. A legnagyobbban, az 5-ösben háromemeletes ágyak is álltak '44-ben. A 200 fősre méretezett kórházban akkor 650-en feküdtek, s az ostrom idején minden kapcsolatuk megszakadt a János-kórházzal, sem gyógyszerük, sem kötszerük nem volt.

Madonna és a Morpheus

Egy kis szoba emlékeztet az '56-os forradalomra: akkor sok sebesültet itt láttak el, sokkal jobb körülmények között, mint a világháború idején. Volt elég gyógyszer, kötszer, sőt a külföldi segélyekből jutott gyümölcs és csokoládé is a betegeknek. Szerencséje volt annak, aki idekerült. Egyébként hat fiú és egy lány is született itt október 24. és december 22. között. A műtöt '56 után felszerelték egy Morpheus altatógéppel is,

amelyet persze sosem használtak. Illetve egyszer, az Evita című szuperprodukcióban, amikor Peron feleségét, vagyis Madonnát ezzel altatták el.

A kórház gépészete – kis ipartörténet. Két aggregátor adja az áramot, sűrített levegővel is be lehetett indítani őket. Miután titkos volt az objektum, a motorok kipufogógázát az Úri utca 27. alatti ház esőcsatornájába vezették ki. A három hétre elegendő ivóvíz a Fő utca 5.-ből, az ottani csápos kútból érkezett, aztán megtisztították, ülepítették (lévén Duna-víz). A klímaberendezés öt perc alatt képes a negyvenezer köbméter levegőt kicserélni.

Bombagomba

Az utóbbi években csak egy motort és egy ventilátort kapcsolnak be hetente háromszor, így húsz perc alatt kicserélődik a kórház levegője. A gépekhez szükséges 12 ezer liter olajat viszont időről időre pótolni

kellett, ami egy titkos objektumnál nem is olyan egyszerű. Először tejeskocsikkal hozták, de az kissé feltűnő volt – ki ivott volna meg ennyi tejet? –, ezért a városi öntözőkocsikat építették át, az egyik tartályból locsolták a virágokat, amíg a másikkal a kórházba pumpálták át az olajat.

Atomtámadásra is felkészültek. A szakértők úgy számoltak, hogy az amerikai atombomba 18 perc alatt érkezik meg az észak-olaszországi támaszpontból, ezért ennyi idő alatt kellett volna átérnie a 30-50 fős orvosi és ápolónői gárdának a János-kórházból. Utána viszont 72 órára bezárkóztak volna, és csak ezután nyílt volna ki a kapu a túlélők előtt. A fodráshelyiségben mindenkit leborotvártak volna tetőtől talpig, hiszen a szőrszálakon tapad meg leginkább a sugárzó anyag. Az egészségügyi fürdő után speciális ruhába kellett volna bújniuk.

Sosem tudjuk meg – szerencsére –, vajon lett volna-e idő a János-kórház személyzetének riadóztatására, s vajon átértek volna-e még a bombagomba előtt, hogy magukra zárhasák a Sziklakórház súlyos azeit. ■

NEHÉZ-POSONYI KATA FELVÉTELEI